

**Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar**

BARÁTH ZSOLT

SZENTGRÓT VÉGVÁRVÁROS A XVII. SZÁZADBAN

DOKTORI DISSZERTÁCIÓ TÉZISEI

**PTE BTK Interdiszciplináris Doktori Iskola
„A Kárpát-medence és a szomszédos birodalmak 900-1800”
Középkori és Koraújkori Doktori Program
A doktori program vezetője: Prof. Dr. Font Márta, Dsc.**

**Témavezető:
Dr. habil. Végh Ferenc, PhD.**

Pécs

2022

1. Problémafelvetés és a disszertáció célkitűzése

Az Iványi Béla (1878–1964) által jegyzett, XX. század elején íródott *“Zalaszentgrót története”* címet viselő kézirat a térséggel foglalkozó kutatók előtt közismert, ám ennek ellenére az Iványi által megkezdett tudományos kutatás felülvizsgálatára és folytatására, illetve Szentgrót kora újkori történetének átfogó rekonstruálására napjainkig senki nem vállalkozott. Iványi munkáján kívül ugyanakkor alig akad olyan írás, amely a kora újkori Szentgrót történetének valamely aspektusát vonná vizsgálat alá. A XIX. század végén Kardos Sámuel Zala vármegyei jegyző esszé jellegű munkájában¹ elsőként tett kísérletet a település történetének összefoglalására, amelyben nagymértékben támaszkod(hat)ott a szentgróti szájhagyományra és a még élő emlékezetre. A Szentgrót történetéről írott kéziratok számát a XX. század derekán tovább bővítette Székelyhidi Vilmos,² valamint Degré Alajos³ is, ám a mindössze néhány oldal terjedelmű áttekintések is jobbára a középkori birtokviszonyokra vonatkozóan szolgálnak információval. A XVII. század közepéig birtokos Hagymási család történetére vonatkozóan sem történt kiterjedt genealógiai kutatás, leszámítva a Wertner Mór által készített rövid, XIX. század végi családtörténeti értékeléseket.⁴ Komolyabb előrelépés csak az 1970-es évek második felében történt, mikor is Vándor László a Szentgrót váráról szóló dolgozatában⁵ egy kronologikus történeti összefoglaló után a vár szerkezetére vonatkozó régészeti ismereteket és képi ábrázolásokat összegezte Iványi Béla munkáját alapul véve.

A korszecifikus, úgynevezett prezidiális mezővárosok létezése a történész szakma előtt ugyan már több mint fél évszázada ismert, azonban a XX. század második felében feltárt ismeretanyag rendszerezésére és kiegészítésére a 2000-es évek elejéig várni kellett. A rendszerváltást követően a külföldi és a hazai kutatások felélénkülésének köszönhetően mértékadó feldolgozások készültek, de az egyes végvárok komplex történetét célzó vármonográfiák, illetve kimondottan a prezídiumok történetét tárgyaló feldolgozások csak

¹ Kardos Sámuel: Adatok Zala-Szent-Grót történetéhez. Nagykanizsa, 1897.

² Székelyhidi Vilmos: A középkori Zalaszentgrót. 6. (Kézirat) MNL ZML XV. 41.b. Egyéb kéziratok. 18 doboz. Nr. 125.

³ Degré Alajos: Zalaszentgrót története. Zalaegerszeg, 1967.a (Kézirat) MNL ZML XV. 41.b. Egyéb kéziratok. 53 doboz. Nr. 331.

⁴ Wertner Mór: Családtörténeti adalékok. III. A berekszói Hagymás család elei (Második közlemény). *Turul (A Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság Közlönye)*, 15. (1897) 127-129.

⁵ Vándor László: Szentgrót vára. (Kutatások a Zalaszentgróti volt Batthyány-kastély területén.) In: Közlemények Zala megye közgyűjteményeinek kutatásából. (Zalai Gyűjtemény 8.) Zalaegerszeg, 1978. 61-80.

elvértve láttak napvilágot. Ráadásul az erősségek történetével foglalkozó, nyomtatásban megjelenő munkák közös ismérvei közé tartozott, hogy egyrészt a központi szerepkört betöltő várakhoz kapcsolódtak, másrészt pedig az oszmánellenes védelmi rendszer kialakulásának és megszilárdulásának évtizedeire, tehát a XVI. század második felének történéseire koncentráltak. A XX. század legvégétől a történettudomány és a hozzá kapcsolódó rokon- és társtudományok eredményeit összegző interdiszciplináris kutatásoknak köszönhetően levont konzekvenciák is még többnyire településtörténeti munkák részeként jelentek meg. A végvárat és a várost egységben kezelő elemzések csak a 2000-es évek elején, a Kanizsa ellen vetett végvidék legnagyobb és ezzel párhuzamosan legjelentősebb prezídiumainak történeti feldolgozásában öltöttek testet. A prezidiális mezővárosok kutatásának megkétszerezésének okaként azt emelhetjük ki, hogy a határzónában elhelyezkedő megerősített városok és a végvárak esetében a rokontudományok napjainkig csak kevéssel járultak hozzá az ismeretanyagaink bővítéséhez, holott például már a súlyponti prezídiumok történetét tárgyaló munkák is rámutattak arra, hogy főképpen a régészet által szolgáltatott információk nélkülözhetetlenek az egykori végvárvárosok jobb megismeréséhez.

A fentiekben felvázoltak ellenére disszertációnkban arra teszünk kísérletet, hogy a Kanizsa ellen vetett várrendszer egyik alkotóelemét a mindennapi életének működésén keresztül megismerjük. A Szentgrót falai közt állomásozó különféle katonaelemek létszámának és összetételének bemutatása, valamint a településszerkezet meghatározásának segítségével megkíséreljük megállapítani, hogy melyek voltak azok az ismérvek, amelyek alapján Szentgrótot a végvárvárosok közé sorolhatjuk. A település gazdasági, társadalmi és vallási viszonyainak felvázolásával pedig arra keressük a választ, hogy településünk milyen módon illeszkedett a térség gazdasági és vallási folyamataihoz. Vizsgálatunkat mikrotörténeti irányultsággal, a helytörténetírás igényével és eszköztárával kíséreltük meg, mivel véleményünk szerint a lokális forrásbázis vizsgálatán keresztül tudjuk elvégezni azokat az alapszintű kutatásokat, amelyek révén a védelmi struktúra egészéről valós képet kaphatunk. Az Iványi Béla által képviselt pozitivisták történetírásán túlmutató komplex, mikrotörténeti irányultságú munkát kívánunk közre adni azzal a nem titkolt céllal, hogy szilárd alapot biztosítsunk a további, Szentgrót kora újkori históriájához valamilyen formában kapcsolódó történeti kutatások számára.

2. A disszertáció felépítése és az alkalmazott módszertan

Az értekezés leghangsúlyosabb részét a szentgróti katonatársadalom különböző csoportjainak összetételét és szerkezetét tárgyaló rész teszi ki. A négy különböző csapatnem közelítőleg azonos terjedelmű fejezetben kerül tárgyalásra, ezzel is hangsúlyozva a prezídiumokban való meghatározó szerepüket és egyben sajátosságaikat is. Társadalomtörténeti szempontból releváns részként emeljük ki a szabadosokról szóló fejezetet, mivel a szentgróti végház falai között szolgáló kontingensek közül ez volt a legnagyobb létszámú, illetve a kutatás ennek a katonacsoportnak kevés figyelmet szentelt.

Az értekezés csaknem negyedét teszi ki a prezidiális mezőváros településszerkezetének rekonstrukciója, az attól térben és jogilag is elkülönült Polgárváros (a későbbi Kísszentgrót) bemutatása. Utóbbit az úrbéres népessége és gazdasági potenciálján keresztül kíséreljük meg. A szentgróti ipari és kereskedelmi tevékenység, valamint a földművelés és az állattenyésztés bemutatásával igyekezünk meghatározni Szentgrót XVII. századi gazdasági potenciálját. Az értekezés zárófejezetében a településen párhuzamosan létező felekezeteket mutatjuk be. A dolgozat végén egy válogatott okmánytár közzétételére kerül sor, amely a település unikálisabb és a témánk szempontjából a legbeszédesebb forrásokat tartalmazza a közlési szabályok lefektetését követően.

Vizsgálatunk nehézségét az adta, hogy a legváltozatosabb irategyüttesekből kellett a legtöbb esetben kevés információértékkel bíró szórványadatot összegyűjteni, illetve szintetizálni. Kutatásunk során minden esetben a legnagyobb hozadékkal kecsegtető forráscsoportok feltárását végeztük el elsőként. Szentgrót végvár és város történetének feldolgozása szempontjából az egyik legfontosabb kiindulópontot és egyben nélkülözhetetlen forrásgyűjteményt Iványi Béla már említett kézírata⁶ jelentette. Iványi gyakorlatilag elsőként foglalkozott a prezídiumok kérdéskörével, a katonatársadalom vizsgálata során pedig nagy hangsúlyt fektetett a város és a végvár egységben történő vizsgálatára. A szóban forgó kézírata elsősorban amiatt volt értékes számunkra, mivel nagy számban hivatkozik olyan forráshelyekre és adatokra, amelyek napjainkban már – a Batthyány levéltárat ért pusztulások következtében – nem érhetőek el a kutatás számára.⁷

⁶ Iványi Béla: Zalaszentgrót története (kézirat), h.n. é.n.

⁷ A körmendi Batthyány levéltár és a várkastély gyűjteményeinek pusztulástörténete 1945-1952. Szerk.: Bajzik Zsolt–Nagy Zoltán. *Kulturális műhely*, 13. (2005) különszám. (Körmendi Figyelő könyvek 4.), Bajzik

Például az Iványi által viszonylag egységes fondként feltüntetett, és számos alkalommal hivatkozott Szentgrót mezőváros archívuma is a XX. század viszontagságai során szóródott szét, illetve kallódott el. Ennek hiányában csak az Iványi Béla kéziratában használt hivatkozásokra, valamint a Zala megye helytörténeti lexikonához készült, Szentgrót város levéltárából (is) merítő cédulagyűjteményre hagyatkozhattunk.

Elsődleges forrásként a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában fellelhető, páratlanul gazdag Batthyány család levéltárára támaszkodtunk, amelynek kivételes gazdagsága elsősorban annak tudható be, hogy 1633 és 1703 között a Batthyány család férfitagjai viselték mind a Kanizsa ellen vetett végvidék főkapitányi, mind pedig a dunántúli kerületi főkapitányi tisztségeket is. Tematikus vizsgálatunk során nagyban merítettünk a szentgróti kapitányi posztot betöltő személyek magánlevelezéséből, ugyanis leveleik tartalma a tisztségükkel kapcsolatos ügyek tárgyalása okán hivatalos levelezésnek tekinthető, mindamelllett a kor szokásainak megfelelően számos személyes jellegű információt is tartalmaznak. Ezen felül a szórványosan fennmaradt, az esetek többségében mindössze néhány darabot kitevő, és a végvári tisztikarhoz, valamint a helyi kötődésű személyekhez köthető levelek révén Szentgrót vár és város színes hétköznapjaiba nyertünk betekintést. A katonatársadalomra vonatkozó fejezetek megírásában a Batthyány család Körmendi Központi Igazgatóság iratainak a familiárisokra, szervitorokra és hadinépre vonatkozó dokumentumai, a Katonai iratok, valamint a végvidéki főkapitány, Batthyány (I.) Ádám iratai közt található, és a szentgróti katonaság a XVII. századi összetételére és létszámára vonatkozó iratcsoportok használtuk fel, amelyek elsősorban Szentgrót Batthyány birtokstruktúrába történő betagozódásának időszakára vonatkozóan jelentett számottevő forrásbázist és egyben kiváló összehasonlítási alapot. A gazdasági viszonyokra a főúri archívum törzslevéltárának Acta Antiqua és Memorabilia fondjai, valamint az Urbaria et Conscriptioes mesterségesen kialakított gyűjteménye került kiaknázásra. A Burgenlandi Tartományi Levéltár egységei közt fennmaradt, a gróf Batthyány család köpcsényi családi és uradalmi levéltárában lévő két doboznyi – jelentősen rongálódott – Szentgrótra vonatkozó iratcsoport zöme a XVIII. század második felében keletkezett, tehát a kései viszonyokat tükrözi.

Zsolt: A körmendi kastély műkincseinek és levéltárának sorsa 1945 után. In: A Batthyányiak évszázadai. Tudományos konferencia Körmenden 2005. október 27-29. Szerk.: Nagy Zoltán. Körmend-Szombathely, 2006. 265-274., Zimányi Vera: A Magyar Országos Levéltárba került körmendi Batthyány hercegi levéltár. In: A Batthyányiak évszázadai. Tudományos konferencia Körmenden 2005. október 27-29. Szerk.: Nagy Zoltán. Körmend-Szombathely, 2006. 275-280.

Kutatásainkat nagyban megnehezítette, hogy a Batthyányakat megelőző birtokos famíliák fiúágon már a vizsgálatunk időintervallumán belül kihaltak, így levéltárunk javarészt elveszett, vagy töredékesen – a leányági leszármazottak révén – az örökös családok levéltáraiban őrződött meg. Ilyetén például számos Hagymási vonatkozású irat – a birtokos családdal atyafiságba kerülő Falussyak levéltárával egyetemben – a Csáky család levéltárában maradt fenn a bécsi Haus-, Hof- und Staatsarchiv állományában. A Magyar Kamara Archívumában fellelhető 1531 és 1648 között készült portális összeírások Szentgrótot birtokló családtagok birtokállományát illetően nyújtottak segítséget. A Magyar Nemzeti Levéltár Vas Megyei Levéltárában megőrződött Vasvár-Szombathelyi Székeskáptalan hiánytalanul fennmaradt és megszakítás nélkül vezetett protokollumai a Hagymási család birtoklástörténetéhez, míg a Magyar Nemzeti Levéltár Zala Megyei Levéltárában található források Szentgrótnak Zala vármegye közigazgatásában játszott szerepét segítette megismerni.

3. Új eredmények

Keszthely, Kiskomárom, Egerszeg prezídiumainak példáit szem előtt tartva kíséreltük meg Szentgrót település had-, társadalom-, város-, birtok-, és egyháztörténetét felvázolni és a helytörténetírás segítségével hozzájárulni a Kanizsa ellen vetett védelmi rendszer egyik alkotóelemének és közvetve a védelmi rendszer működésének alaposabb megismeréséhez. Megállapítást nyert, hogy a XIV. század második felétől álló szentgróti vár az azt tulajdonló Hagymási család birtokközpontjaként és lakóhelyeként magasodott a Zala jobb partján, és csak az 1561-es oszmán portyát követően erősítették meg *“magyar módra”*, vagyis palánktechnikával. Jóllehet legkésőbb 1582-től Szentgrót a kanizsai végvidék várai közé tartozott, az erősség jelentősége csak Kanizsa 1600-as elvesztését követően növekedett meg, mikor is a fővár oszmán kézre kerülését követően más környékbeli várhoz hasonlóan Szentgrót is betagozódott az újonnan létesült védzónába.

A Kanizsa ellen vetett végvidék tagjaként Szentgrót azon végvárak közé tartozott, amelyek megmaradtak az eredeti birtokosaik kezében. Ezzel magyarázható, hogy hasonlóan több más véghelyhez, Szentgróton is a település örökös földesurai kerültek kinevezésre a végvárváros helyőrségének az élére, egészen a Hagymási család fiúágon történő kihalásáig (1654). A XVII. század folyamán a végvárvárosban stabilan, 75 főben meghatározott királyi katonaság állomásozott, ám Szentgrót erősségének igazi jelentőségét mégsem ezen katonai egységnek köszönhette. A század első évtizedeitől kezdve ugyanis jelentős létszámú szabad rendű katona működött Szentgróton, akik a földesúrtól nyert részleges vagy teljes úrbérmentességük fejében különböző szolgálattal tartoztak. Helyzetük annyiban hasonlított a vitézlő rendhez, hogy esetükben is fő szempontként jelentkezett a helyhez kötöttség kérdése, tehát annak az igénye, hogy lehetőség szerint helybéli vagy a település környéki fegyveresekből állítsák ki őket, így előzve meg az idegen elemek esetleges rendbontását. Szentgrót esetében is megfigyelhető, hogy a lakosság többségét kitevő katonakontingens megjelenése és létszámuk szinten tartása a földesurak szándékából, a leggazdaságosabb módon történt. Többségük a hóstátban lakott a település birtokosai által tulajdonolt polgári helyföldön, amely után évente négy-négy napot tartoztak szolgálni a földesuruknak. A szabadosok Szentgrót életében betöltött szerepét jól illusztrálja, hogy létszámuk messze meghaladta a királyi katonaságét, ugyanakkor a tőlük megkövetelt militáris szolgálat fegyvernemenként eltérő volt. Kimagasló létszámuk okán, gyakorlatilag egyedülálló módon a Szentgróton lévő szabados katonaság rendtartásával

kapcsolatban főkapitányi utasítást adtak ki, amelynek szövegét az értekezés okmánytárában is közöltünk. A rájuk osztott leggyakoribb feladatokat figyelembe véve Szentgrótnak a határvédelmi rendszerben betöltött szerepére is következtethettünk. A fegyveres kíséret biztosítása és a posta-, illetve hírtovábbításban való általános alkalmazásuk mutatja, hogy Szentgrót nem tartozott a védelem első vonalához. Az oszmán portyák ugyanis a Rábán túli, hódolatlan területeket célozták, így a támadók számára a legkézenfekvőbb támadási irány nem Szentgrót, hanem a Zala nyugatabbi átkelői és gázlói voltak.

A szabadosok és egyéb katonaelemek jelenléte az úrbéres, valamint az iparos-kereskedő népesség életére is nagy hatással volt. A fegyverforgatók és hozzátartozóik mellett kisebbségbe került úrbéres lakosság a prezídiumtól délre elterülő, jogilag is önállósult Polgárvárosba szorult, míg a palánkfalal, illetve árokrendszerrel övezett mezőváros a katonáknak és családtagjainak szolgált otthonául. Az épített védelmen felül Szentgrót esetében a Nádas-patak is egyfajta fizikai határt képezett a két településrész között, ami tovább erősítette a térbeli szeparációt. Ugyanakkor a szakirodalom álláspontja, miszerint a zalai végvárvárosok esetében csak a vár és a hóstát rendelkezett fizikai védelemmel, pontosításra szorul. Jóllehet a Polgárváros valóban nem rendelkezett a hóstáthoz hasonló védművekkel, de a lakók saját költségükön mégis két strázsát tartottak, akik az egykori ferences kolostor megmaradt tornyában figyelőszolgálatot láttak el és hírtovábbításra alkalmas eszközeik segítségével veszély esetén jeleztek a hóstát és a vár katonasága részére. Mindemelllett a XVII. század végén a polgárvári malmot is bekerítették, így növelve a településrész biztonságát. A két településrész abban is különbözött egymástól, hogy a Polgárváros lakói adófizetésre voltak kötelezve az oszmánok által, míg a főként katonaság lakta hóstát esetében ez nem figyelhető meg. Más zalai végvárvárosokhoz hasonlóan Szentgróton is tetten érhető jellegzetes, hármas tagolódású (úgy mint a végvár, a prezídium vagy hóstát, illetve a külső avagy polgárváros) településszerkezet. A térbeli szeparáció ugyanakkor nem jelentette a társadalmi kapcsolatok áthidalhatatlan akadályát, a fegyverforgatók, a nemesség, valamint az úrbéres és iparos-kereskedők közti szociális korrelációk megmaradtak.

Igazodva a többi végvárvárosban is mutatkozó tendenciához, a Szentgrót mezővárosi (hóstáti) népesség nagy részét alkotó katonaközösség az akadozó zsoldfizetés okán, megélhetését biztosítandó maga is részt vett a gazdasági termelésben. A legtöbbjük földet vagy szőlőt művelt Szentgrót határában, de nem ritkán a településtől távolabb eső vidékeken is gazdálkodtak. Egyesek a kézműiparban és a kiskereskedelemben voltak

érdekeltek. Láthatólag a katonaság minden komponense törekedett az úrbéres földek állományába nem tartozó irtásföldek megszerzésére, amelyek mentesültek mind a földesúri pénz-, munka-, illetve terményjáradék, mind pedig az állami adók alól. Ennek ellenére fontos hangsúlyozni, hogy a földesúr csak a neki járó terhek alól adhatott szabadságot, így például a földek után járó egyházi adó alól nem. Ennek ellenére Szentgrót esetében igazoltuk, hogy a dézsma megfizetésének a törvényi előírás ellenére sem tettek eleget. Hangsúlyozni szükséges tehát, hogy a katonaság a földjei után az állami és földesúri adókat nem a szokásjogra hivatkozva nem fizette, hanem mert a település birtokosai által biztosított kondíciók miatt felmentést kapott azok alól. A katonaság szőlőgazdálkodása a volumenéből ítélve Szentgróton is az önellátást szolgálta. A szentgróti borok mennyisége, ára, és feltehetően minősége is jóval elmaradt például a Balaton mellékietől. Ezzel is, valamint a határ szűkösségével is magyarázható, hogy Szentgróton inkább a szántóföldi művelés és a gabonatermelés dominanciáját figyelhettük meg, amelyet a két szentgróti településrészen, valamint a szomszédos Batykon működő malom megléte és teljesítménye is kiválóan példáz. A megtermelt gabona nagy része is a település önellátását szolgálta, de ugyanez mondható el a település iparáról és kereskedelmi tevékenységéről is. Szentgróti középkori kiváltságok alapján tartott mindössze kettő országos vásárán többnyire a környékbeli településekről származó áruk cseréltek gazdát. A távolsági marhakereskedelemnek ugyan akadtak szentgróti résztvevői, azonban számuk elhanyagolható volt. A tizenöt éves háborút (1591–1606) követően az oszmán fennhatóság alá eső mezővárosok közvetítő gazdasági szerepét részint a két birodalom határán elhelyezkedő prezídiumok vették át. Szentgrót mint közepes méretű katonaváros alárendelt gazdasági szerepét jól mutatja, hogy úrmérték gyanánt a pápai köből volt rendszeresítve, míg a húskimérés vonatkozásában a keszthelyi piac árai alapján számoltak, jóllehet a jelentősebb katonavárosok köztudottan saját mértékekkel rendelkeztek. A kézműiparáról pedig általánosságban elmondható, hogy az igazodott a zalai prezídiumokban a XVII. században fellelhető iparszerkezetéhez: a – luxusipari cikkek teljes hiánya mellett – szinte kizárólagosan a helyi igényeket kielégítő (tágabb értelemben vett) ruházati, illetve fémipari termékek előállítására korlátozódott.

Szentgrót felekezeti életét vizsgálva megállapítottuk, hogy az számos egyedi vonást mutatott, mondhatni unikális volt. Ennek legfőbb oka, hogy a XVII. század első felében a település nagyobb részét kezükben tartó protestáns Hagymásiak maguk is megosztottak voltak felekezeti tekintetben, így a birtokos személyétől függően hol egyik, hol másik protestáns közösség nyert teret, illetve tett szert időlegesen vezető szerepre. Mindemellert,

a század második felétől a katolikusok is meg tudták erősíteni pozícióikat, részint az 1630-as években rekatolizált Batthyányak birtokba kerülése, részint az ellenreformáció nyílt támadása következtében. A visszafoglaló háborúk (1683–1699) lezárultával a helyőrségek feloszlását követően Szentgrót vára elkerülte a lerombolást, azonban a vitézlő rend tagjai, valamint a nagy létszámú szabados katonaság a hódoltság idején kivívott kiváltságait folyamatosan elveszítette. Az 1736-ban meginduló úrbéri pereknek köszönhetően pedig a földesúri hatalom újbóli megerősödése véget vetett Szentgrót török korban kivívott, kiváltságos helyzetének.

A témához kapcsolódó publikációs tevékenység:

- Baráth Zsolt: A Rába mint védelmi vonal a 17. században. Védelmi munkálatok és létesítmények a folyó Vas megyei szakaszán. *Vasi Honismereti és Helytörténeti Közlemények*, 41. (2014) 1. sz. 31-53.
- Baráth Zsolt: A Rába védelmi vonal és Szentgotthárd térsége a 17. század derekán. In: *A szentgotthárdi csata. Háború és béke Zrínyi Miklós korában*. Szerk.: Tóth Ferenc. Szombathely, 2015. 257-295.
- Baráth Zsolt: Oszmán terjeszkedés a Dunántúlon és az 1594. évi Rába felmérés. In: *Győri Tanulmányok*, 39. (2018) 53-76.
- Zsolt Baráth: Extremes at the Borderlands. The Confines opposite Kanizsa in the 17th century. In: *Sorsok és folyamatok konferencia (2021. február 15.) tanulmánykötet*. Történelmi Ismeretterjesztő Társulat Egyesület, 2021-2022. 9.pp. [Közlésre elfogadva, megjelenés előtt]
- Baráth Zsolt: Draskovich György püspök és a pornói német jobbágyok konfliktusa a 17. század első felében. Adalékok a pornói apátság történetéhez. In: *Vasi Szemle*, 75. (2021) 1. sz. 3-12.
- Baráth Zsolt: A XVII. századi információáramlás és falvak lakosságának szerepe az oszmánok elleni védelemben Vas és Zala megyékben. (2022) 21. pp [Kézírtos publikáció]
- Baráth Zsolt: Vár a várban. [recenzió] Ismertetett mű: Szatlóczki Gábor: *Vár a várban: a várak népe és a mezei hadak a 16. század közepén*. Szeged, 2016. In: *Aetas*, 32. (2017) 4. sz. 217-219.
- Baráth Zsolt: Magyar és oszmán összecsapások 1601-ben. [recenzió] Ismertetett mű: Bagi Zoltán Péter: „Én alig voltam erősb és rettenetesb harczon és viadalon, mint ez vala”. A keresztény és az oszmán főszereg harca 1601-ben. In: *Aetas*, 33. (2018) 3. sz. 197-199.

- Baráth Zsolt: Bagi Zoltán Péter: Türkenlouis – Bádeni Lajos (1655-1707) [recenzió]. In: *Dél-Dunántúli Hadtörténetírás. Az MTA PAB Hadtörténeti Munkabizottságának Közleményei. Lektorált tudományos folyóirat.* 2020. 1. sz. (2021) 189-193.

A témához kapcsolódó konferenciaszereplések:

1. Sorsok és folyamatok elnevezésű digitális konferencia

2021. február 15 – 22.

Konferencia nyelve: angol

Előadás címe: Operational and social characteristics of the main Capital Headquarters against Kanizsa

2. Információ és Társadalom - Közvetítő rendszerek, médiumok és hatalomgyakorlás a kora újkori Európában című konferencia

2019.06.05

Konferencia nyelve: magyar

Előadás címe: „Az mi hírünk vagyon” Az információ értéke és szerepe a Zala és a Rába folyók mentén a 17. században (Különös tekintettel Szentgrótra)